

PAGINA 4

Verdeelde reacties op brief populisme

PAGINA 7

Bobbie in openluchtdienst Westbroekpark

PAGINA 8

De wereld volgens Maarten van Rossem

EN VERDER Bredere opzet dodenherdenking ■ Pastor Eijken neemt drummend afscheid ■ Elandstraatorgel als nieuw ■ Hans Richter voorbij het denken

Laurens J. Vogelaar nieuwe predikant Bethlehemkerk

In de Bethlehemkerk wordt op 26 juni ds. Laurens Jan Vogelaar (31) bevestigd als opvolger van Paul Visser. Sinds 2007 is hij predikant in de hervormde gemeente van Noorden. Hij schreef het boekje *Van bidden wordt je altijd beter*. 's Ochtends is de bevestiging. De intrededienst, waarin ds. Vogelaar zelf voorgaat, is om 14.30 uur.

Zangeres en dirigent Astrid Seriese leidt tijdens de Kerkennacht een projectkoor.

Astrid Seriese laat Hageenaars zingen

In het weekeinde van 25 en 26 juni worden in Den Haag weer Kerkendagen gehouden. De nadruk valt op een muzikale manifestatie in het stadscentrum op de late zaterdagavond. Astrid Seriese dirigeert een projectkoor.

ANDERS DAN TWEE JAAR GELEDEN, toen voor het eerst Haagse Kerkendagen werden gehouden, is het centrale programma nu beperkt gehouden. Alle wijkkerken worden zodoende in de gelegenheid gesteld zich met een aantrekkelijk programma te

presenteren in hun eigen buurt. Ongeveer dertig Haagse kerken zijn van plan op zaterdagavond 25 juni de deuren te openen en een gevarieerd programma aan te bieden. Er zal veel muziek te horen zijn. Andere kerken beleggen een politiek debat of houden gewoon 'open

huis'. In de lutherse kerk debatteert CUSenator Roel Kuiper over 'kerk en staat'.

Op zondagochtend is de kans groot dat het merendeel van de kerkgangers overal in de stad dezelfde liederen zingt en naar een preek luistert die ontleend is aan de woorden van Psalm 139. Het thema is 'Ken je mij'. Wie zin heeft kan zondag om 12 uur naar de lutherse kerk aan de Lutherse Burgwal komen voor een korte slotbijeenkomst, die verzorgd wordt door pastoor Ad van der Helm. Want anders dan twee jaar geleden, werkt de rooms-katholieke kerk in Den Haag ditmaal van harte aan de oecumenische Kerkendagen mee.

PROGRAMMA: PAG. 7

Film *Des hommes et des Dieux* in De Boskant **Solidair tot de dood**

Een meisje uit het dorp spreekt vertrouwelijk met een van de monniken.

AGENDA *Des hommes et des Dieux* toont hoe in een Algerijns dorpje christenen en moslims samenleefden. Het verhaal is uitgangspunt voor een interreligieuze studiemiddag.

HET LIJKT EEN ZOETIG PLAATJE: acht christelijke monniken die harmonieus samenleven met hun islamitische dorpsgenoten, ergens in de Algerijnse bergen. De geestelijken bieden een luisterend oor, medische, materiële en administratieve hulp. Als een islamitisch jongetje tijdens een feestelijke bijeenkomst besneden wordt, is de abt gast onder de gasten in de moskee. Geïdealiseerd? De film die dit toont – *Des hommes et des Dieux* – is gebaseerd op een waar gebeurd verhaal. De vrede wordt echter verstoord door terroristen die de bevolking en de kloosterlingen meer en meer bedreigen. De monniken

twijfelen of ze wel moeten blijven in dit geweld, waarvan ze vrijwel zeker weten dat het hen zal opbreken. Maar ze besluiten solidair te zijn met hun dorpsgenoten, die immers ook niet zomaar kunnen weggaan en die hun hulp harder dan ooit nodig hebben. Het verhaal loopt niet goed af. Zeven van de acht geestelijken worden brutaal vermoord. De plaatselijke bevolking is geschokt en rouwt als doordringt dat het klooster is leeggehaald. De film biedt een goed uitgangspunt voor het interreligieuze gesprek. In De Boskant wordt in mei de film getoond, tijdens een studiemiddag. De bijeenkomst biedt concrete handvatten om in eigen omgeving met dit materiaal te werken.

WOENSDAG 25 MEI, 12.30 – 17 UUR. DE BOSKANT, FLUWELN BURGVAL 45. TOEGANG € 15,- AANMELDEN VIA WWW.DEBOSKANT.NL.

FOTO MARILIES TERSTEGE

Vrijwilligers helpen gedetineerden

'Zon en zee zijn beter dan drugs'

INTERVIEW Bij ex-gedetineerde John is het knopje omgegaan. Een Haagse vrijwilliger van Gevangenzorg Nederland heeft hem daarbij geholpen.

HET LEVEN VAN JOHN IS GETEKEND door verslaving en criminaliteit. Op zijn zesde klom hij over het hek van een fabriek van kinderchampagne om flesjes te stelen, en drie jaar later rookte hij zijn eerste sigaret. Als volwassene zat hij vaak vast, maar nooit lang. 'Was ik net gevend aan het alleen zijn, stond ik weer buiten met mijn vuilniszak in de hand. Mijn eerste gedachte was: waar kan ik weer een biertje halen?'

Tot hij veroordeeld werd tot twee jaar. 'Eindelijk had ik tijd om na te denken. Maar ik was wel helemaal alleen. Ik had niemand. Toen heb ik contact opgenomen met Gevangenzorg Nederland.' Deze christelijke organisatie heeft een landelijk netwerk van vijfhonderd vrijwilligers die gevangenen bezoeken en begeleiden bij hun terugkeer in de maatschappij. Ook onderhouden ze contact met de familie van de gedetineerde. Alles onder leiding

van een professionele staf. Vrijwilliger Jilles wist eerst niet wat hij met John aan moest. 'Hij was verward, praatte veel. Ik ben maar gewoon tegenover hem gaan

'De natuur omhelst je, er valt een soort liefde over je heen'

zitten, en gaan luisteren.' Ook zorgde hij ervoor dat waardevolle spullen uit het huis van John tijdens zijn detentie veilig

Lees verder op pagina 2

James Ensor zuigt je mee in de fantasie van zijn wereld

AGENDA James Ensor is een Belgische schilder die met kinderlijk plezier heerlijke streken uithaalde. Hij was in geen enkel hokje in te delen en spreekt nog altijd tot de verbeelding.

KODDIGE MASKERS WERDEN ZIJN handelsmerk. Maar hij gebruikte ze om te demaskeren, om 'de ware boosaardige en lachwekkende aard van de mensheid' aan de kaak te stellen, zoals Herwig Todts in de catalogus bij de grote Ensortentoonstelling in het Gemeentemuseum schrijft. Kerkvorsten en

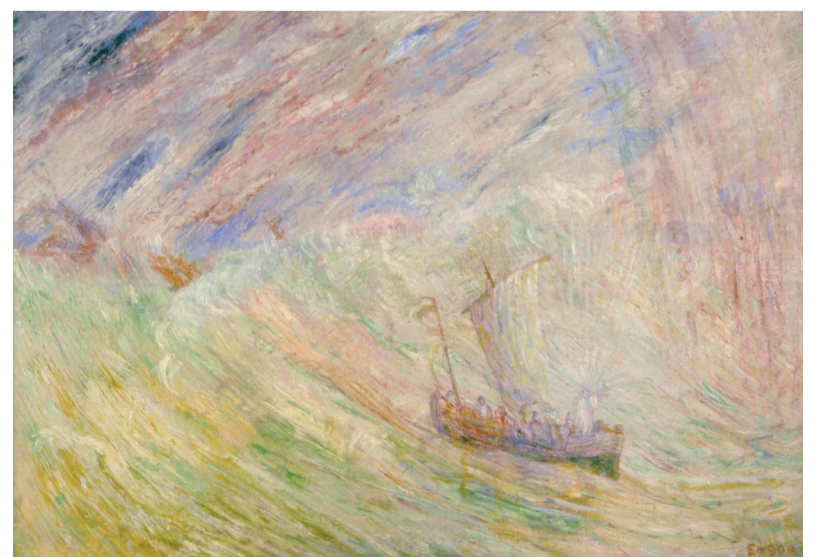
wereldlijke koningen bracht hij terug tot hun ware, dwaze proporties. Tegelijk wist hij religieuze voorstellingen schitterend weer te geven.

Ensor is vooral beroemd vanwege zijn reuze-schilderij 'De intocht van Christus in Brussel in 1889' dat helaas niet te zien is omdat het Amerika niet uit mag, maar de vele schilderijen, miniatuurtekeningen en schetsjes die wel zijn opgehangen, betoveren en vertederen net zo goed. Ensor was een rastekenaar met naïeve trekjes, iemand die je meezuigt in de fantasie van zijn eigen wereld.

Als inwoner van Oostende moet hij van jongs af aan gegrepen zijn door de kracht van het licht en van de zee. Tegelijk spotte hij met de mensen die rond 1900 in de ban van het strand raakten. Hij was een van de eersten die de moderne massamens onder vuur nam – maar altijd met een glimlach. Ensor was een cabaretier: iemand die je om de oren slaat maar op wie je nooit kwaad wordt.

JAN GOOSSENSSEN

JAMES ENSOR IN HET GEMEENTEMUSEUM. TOT EN MET 13 JUNI.

Christus bedaat de storm, 1891.

advertenties

Fa. A. H. Kerkhof & Zn
uitvaartzorg sinds 1892

BEGRAFENISSEN - CREMATIES
Traditioneel - Persoonlijk - Eigentijds

o.a. beschikbare rouwcentra in de regio
„SORGHVLIET” Groot Hertoginnelaan 1
„WALDECK” Oude Haagweg 28 Loosduinen
THUIS-opbaring met vereiste middelen en zorg

- Vastlegging persoonlijke wensen in een wilsbeschikking
- Kostenbegroting, -informatie
- Uitvaartverzekering (geïndexeerd)
- Deposito (waardevast)
- Uitvaartverzorging op alle begraafplaatsen en crematoria en voor elke verzekeringsmaatschappij in Nederland

Kantoor en bespreekruimte
Groot Hertoginnelaan 227 - Den Haag

telefoon
070 - 3451676

ALLES KUNNERS EN ALLES DOENERS

Crème de la Crème
MEUBELSTOFFERING

WONINGINRICHTING MEUBELSTOFFERING

www.deleerspecialist.nl

Stofferen van bankstellen, fauteuils, stoelen, enz.
Vervangen van singels, veren en schuimpolyether
Bank, boot, caravan
Biezen- rieten stoelen
Restauratie kasten, kabinetten, tafels

Leer in honderden kleuren
LEERREPARATIE

- 35 jaar ervaring
- Halen en brengen gratis

Open: ma. 10.00 - 16.00 u.
do. 12.00 - 20.00 u.
Overige dagen: op afspraak (ook 's-avonds)

Van Zuylen van Nijveltstraat 1c, Wassenaar 070-517 88 94
(b.g.g. 06-45 31 20 18)

Wij komen graag bij u thuis voor een gratis advies en prijsopgave

De Gereformeerde Kerk te Scheveningen heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van haar oud-predikant

Dr. N. Schelhaas

Ds. Schelhaas heeft de Gereformeerde Kerk van Scheveningen, in het bijzonder de wijkgemeenten Ichthuskerk en Bethelkerk, gediend van 1986 t/m 2001. Velen waardeerden hem om zijn steun en zijn blijde en overtuigende geloofsverklaring.

Ds. Schelhaas blijft in onze herinnering als een energieke en levenslustige persoonlijkheid, die op enthousiaste wijze het evangelie verkondigd heeft. Van harte wensen wij zijn vrouw Joke, hun kinderen en kleinkinderen Gods troost en nabijheid toe.

Namens de algemene kerkenraad
Ab Taal, voorzitter

Rien de Jonge, secretaris

JOHAN WASSENAAR
VOETBEDDEN, DR-MAAT EN BEHOEDEN

Prins Hendrikstraat 132 2518 HX Den Haag 070 363 75 19
info@johanwassenaar.nl www.johanwassenaar.nl

Adverteren in Kerk in Den Haag
Wilt u adverteren in dit maandblad? Informatie over mogelijkheden en tarieven: www.kerkindenhaag.nl

Reinoud Schoemaker,
LETSELSCHADE ADVOCaat
Uw letsel mijn zorg
070 - 40 43 34 6
ADVOCaat@REINBOUDSCHOEMAKER.NL
WWW.REINBOUDSCHOEMAKER.NL

Pieter van Schouwenburg
grafisch ontwerper
van o.a. Kerk in Den Haag, ontwerpt ook de uitgaven van uw organisatie.
Tel.: 06-55543342 of contact via www.pietervanschouwenburg.nl

In dit blad is een advertentie bijgesloten. Voor de inhoud is de redactie van Kerk in Den Haag niet verantwoordelijk.

Monuta

ik weet hoe ze begraven wil worden
maar hoe regel ik dat?

Met één telefoontje nemen we al uw zorgen uit handen. Bij ons staan uw persoonlijke wensen centraal.

Bij Monuta in Den Haag denken we graag met u mee.
bel 070 - 306 54 54
Monuta 't Statenhuys
Statenlaan 78, Den Haag
bel 070 - 360 39 05
Monuta Innemee
Laan van Eiken en Duinen 38, Den Haag
www.monuta.nl

Maison Kelder
Weissenbruchstraat 1 K - Den Haag
Arabisaan 56 - Den Haag
Kerkstraat 71 - Wassenaar
productie: JUNOSTRAAT 8 - DEN HAAG

070 - 324 68 44

De specialist in hazelnoottaart

Arie de Boers laatste maand in de Lukaskerk

‘Bosnië bracht me dichterbij mijzelf’

INTERVIEW Arie de Boer was legerpredikant in Bosnië. Bijna redde hij het niet. ‘Maar op een gegeven moment is er een dominee gestorven en een andere opgestaan.’

TEENS VERANDERDE ER ZO VEEL tegelijk!’ Arie de Boer – predikant in de Lukaskerk (Schilderswijk), toen legerpredikant – denkt terug aan de jaren na de val van de Muur in 1989. Hij maakte de daarop volgende reorganisatie van de krijgsmacht van binnenuit mee. ‘De samenleving was euforisch: “Wat moeten we nog met het leger?” Nou, inzetten op de Balkan. We moesten in groten getale naar Joegoslavië, hoewel we nauwelijks ervaring hadden met risico’s van die omvang.’

Levensgevaarlijk

Uitzending was voor dienstplichtige militairen altijd vrijwillig. Maar in de loop van de jaren negentig verdwenen de dienstplichtigen uit het leger. Voor wie (beroeps)militair werd, werd uitzending verplicht. De Boer: ‘Dat gaf nieuwe ethische en psychologische vragen. Daarom ben ik toen weer militaire ethiek en pastorale psychologie gaan studeren. Hoe verhoudt het politieke besluit over uitzending zich tot de individuen die worden uitgezonden? Ik merkte dat militairen zich te weinig realiseerden waaraan ze begonnen. Er kunnen wetenskwesties gaan spelen, en dus moeten zij leren daarover na te denken. De geestelijke verzorging kan hen daarbij helpen. Ik heb wat ik leerde in mijn studie door kunnen geven aan militairen die ik, op de School voor Vredesmissies, toerustte voor uitzending. Wat is je persoonlijke ethiek? Hoe overleef je in zo’n levensgevaarlijk gebied?’

Crististijd

Zelf ging hij in 1996 voor zes maanden naar Bosnië. Hij beleefde het als een crististijd, ook in zijn persoonlijk geloofsleven. ‘Vanuit Split reden we in konvooi naar hartje Bosnië, naar Busovača, door een totaal verwoest, donker land. En zo voelde ik me ook van binnen. Ik lag overhoop met mezelf, twijfelde aan mijn huwelijk en had beter niet kunnen gaan. Maar ik wilde niet voor mijn uitzending weglopen.’ Hij kreeg het gevoel het als predikant

land zou moeten terugkeren. Dat laatste was ondenkbaar, ik wilde een ander niet met mijn uitzending opzadelen. Het is me gelukt, dankzij een hecht team, én een moment van overgave.’

Arie de Boer: ‘Na een time-out kwam ik in de Lukaskerk. Het was heerlijk werken in deze ruimhartige gemeente.’

‘Een verwoest, donker land, en zo voelde ik me zelf ook’

Op zeker moment begreep hij dat hij het gevecht om overleef te blijven niet kon winnen. ‘Toen is er een dominee gestorven en een andere opgestaan. Ik kon gewoon gelovig christen zijn, en zou wel zien wat er van mijn domineeschap kwam.’ Pas toen kreeg hij het werkelijk pastoraal druk. ‘Kennelijk ben je toegankelijker, als je door zo’n flessenhals bent gegaan. En ik merkte dat ik gedragen werd: aan het eind van elke dag was ik er toch weer doorgekomen. Bosnië

heeft me dichterbij mijzelf gebracht en dichterbij God. Mijn leven is er ingrijpend door veranderd. In mijn contact met mensen ben ik veel meer mijzelf geworden. Om mijn identiteit als geestelijk verzorger maak ik mij sindsdien minder dik.’

Wereldvreemd

Dominee worden was geen jongensdroom. Na de HBS-b ging hij in zijn geboorteland Joure bij Douwe Egberts werken. In 1967 werd hij overgeplaatst naar Utrecht, waar hij in de studentenwereld terecht kwam. ‘Toen overvielen mij de grote geloofsvragen. Ik besloot theologie te gaan studeren. Niet om dominee te worden – ik vond dominees wereldvreemde figuren – maar omdat ik hoopte God te vinden.’ Na zijn afstuderen in 1977 werd hij predikant in Lemmer. ‘Moed daarvoor verzamelde ik onder meer tijdens een reis naar de VS. Daar ervoer ik hoe allerlei charismatische vernieuwingen vooral in traditionele kerken werkten. Die reis heeft grote invloed op mijn denken en geloven gehad.’ Na vier jaar stapte hij over van Friesland naar de landmacht. Dát werk bleek hem op het lijf geschreven.

Santiago

Op zijn 55e ging hij met ‘functioneel leeftijdsontslag’, al bleef hij militair vormingswerk doen. Toen dat stopte, meldde hij zich als interim-predikant bij de Protestantse Kerk. Na twee interim-schappen nam hij een tijdje pauze. ‘Er was wat achterstallig onderhoud aan mijzelf.’ Hij wandelde vanuit Zuid-Frankrijk naar Santiago de Compostela. Daarna verbond hij zich in september 2008 aan de Lukaskerk. ‘Het is heerlijk werken in deze ruimhartige gemeente.’ Hij werd er bijna geruisloos van interim-mer vaste predikant. ‘Nu ga ik gewoon niet meer weg tot mijn pensionering.’ In juni wordt hij 65. Op naar de volgende verandering.

NELLEKE DE JONG - VAN DEN BERG

AFSCHIED 22 MEI, LUKASKERK.

Zon en zee en vrijwilligers

Vervolg van pagina 1

werden opgeslagen. Ook bracht hij nieuwe schoenen voor hem mee, omdat de oude totaal versleten waren.

Samen wandelen

Inmiddels woont John in een Exodus-huis, een vorm van begeleid wonen. Eens in de paar weken gaan Jilles en hij samen wandelen over het strand. Zingeving, noemt John dat. ‘De zon en de zee doen wonderen. Er valt een soort liefde over je heen, alsof de natuur je omhelst, om je

warmte te geven. Beter dan drugs!’ John werkt op de fietsstalling van een school, waar hij veel waardering krijgt, van de leerlingen tot aan de directeur.

Niet elke gedetineerde die hulp krijgt van Gevangenzorg Nederland heeft echter zo’n positief verhaal te vertellen, aldus Jilles. ‘Soms gaat het toch weer mis of moet je lang geduld hebben.’ Bij John kwam de ommekeer ook pas enkele maanden geleden.

Binnenkort loopt de maatregel van John af. Dan wil hij een paar maanden terug naar Engeland, waar hij vandaan komt, om zijn zieke moeder te bezoeken. Tussendoor moet hij op en neer naar Nederland, in verband met het aflossen van schulden. ‘De vrijheid lokt al mijn hele leven. Maar ik weet dat ik hulp nodig heb. Ik ben er nog niet.’

MAARTEN DAS

WWW.GEVANGENZORG.NL.
DE NAAM JOHN IS GEFINGEERD.

ARMAND IT SERVICES

Armand IT Services 06 33 87 70 30
Onyxhorst 47 info@armand-it-services.nl
2592 HC Den Haag www.armand-it-services.nl

GRATIS KENNISMAKINGS ACTIE

Wij komen geheel kosteloos bij u langs om een gratis check-up op uw systeem te verrichten.

Gegarandeerd kosteloos in de regio Den Haag.

24 uur service
Reparatie
Hulp op locatie
WiFi
Advies
Installatie

Onderhoud
Automatisering
Bekabeling
Begeleiding
Cursussen
Netwerk Beheer

De Swart BV
Kobaltstraat 27
2544 ET Den Haag
T (070) 308 21 21
F (070) 308 21 29
info@kds.nl
www.kds.nl

Swart OP WIT

Ook bijeenkomst op Rabbijn Maarsenplein

Dodenherdenking krijgt meer publiek karakter

NIEUWS De jaarlijkse Jom Hashoah-herdenking van de moord op zes miljoen joden in de Tweede Wereldoorlog – in Den Haag, begin mei – krijgt een breder, publiek karakter.

NA DE TRADITIONELE BIJEENKOMST op zondagmiddag 1 mei in de Kloosterkerk, wordt de herdenking voortgezet bij het monument op het Rabbijn Maarsenplein in de binnenstad. Hanneke Gelderblom-Lankhout van de commissie Jom Hashoah-herdenking Den Haag zegt: 'Wij willen ook graag jongeren en migranten, en vertegenwoordigers van andere levensovertuigingen bij de herdenking betrekken. Het moet een bijeenkomst worden voor alle Hagenaars. Daarom is er ook contact met het Haagse 5 mei-festival; 5 mei kan niet zonder 1 mei.'

De herdenking van Jom Hashoah – Hebreuws voor 'dag van de vernietiging' – is een activiteit van de Haagse Gemeenschap van Kerken (HGK). Gelderblom, oud-raadslid voor D66, is secretaris van de werkgroep, predikant Casper van Dongen (Benoordenhout, Archipel) is voorzitter. Den Haag was 26 jaar geleden na Rotterdam de tweede stad waar in de meidagen zo'n bijeenkomst werd georganiseerd. Van Dongen: 'Van meet af aan hebben de Haagse kerken en joden harmonieus samengewerkt. Rabbijn Soetendorp van de liberale joodse gemeente was een van de initiatiefnemers.'

'Haagse Zorro'

De herdenking in de Kloosterkerk in het centrum verloopt volgens een vast patroon. Speciale nadruk ligt dit jaar op de naar schatting 1.700 Haagse joodse kinderen, die in de oorlog wer-

den weggevoerd. Slechts een handjevol, onder wie Hanneke Gelderblom, wisten te overleven. Als bekende Nederlander houdt Jan Terlouw, oud-politicus en kinderboekenschrijver, de hoofdtoespraak. De 'Haagse Zorro' Mischa Kiek (21) verzorgt de zogeheten kroniek van joodse gebeurtenissen in

'Dat vreselijke woord holocaust moet er uit'

internationaal perspectief. Leerlingen van het christelijk gymnasium Sorghvliet dragen teksten voor over enkele vermoorde Haagse kinderen. De bijeenkomst, die publiek toegankelijk is, wordt afgesloten met het gezamenlijk bidden van het Onze Vader.

Van Dongen: 'Nergens in de kerk valt het woord Jezus. Dat is ook niet nodig. Het Onze Vader is een prachtig joods gebed.'

Toch is de kerkelijke omgeving voor orthodoxe joden een belemmering om aan de Haagse herdenking deel te nemen. Gelderblom: 'Sommigen zeggen: moet dat nou in een christelijke kerk? Ik begrijp die aarzeling wel, maar wij zijn realistisch. Deze bijeenkomst is een initiatief van de kerken. Wij stellen ook geen bijzondere eisen, bijvoorbeeld dat er een lap over het kruis in het gebouw moet worden gehangen.' Van Dongen vindt dat ook orthodoxe

Hanneke Gelderblom bij het kindermemorial: 'Het moet een herdenkingsbijeenkomst worden voor alle Hagenaars'

christenen zich bij de Jom Hashoah-herdenking 'te weinig' laten zien, omdat hun kerken geen lid van de oecumenische HGK zijn.

Kindermemorial

Om het draagvlak te verbreden, krijgt de herdenking na het uur in de Kloosterkerk een vervolg op straat, op het Rabbijn Maarsenplein. Dit jaar komt dat, gezien het thema, extra goed uit, omdat daar sinds enkele jaren een 'kindermemorial' staat, ter herinnering aan de vermoorde Haagse joodse kinderen. Het zijn stoeltjes met inscripties in de vorm van gebogen ladders –

Jacobsadders, die volgens het bijbelverhaal tot in de hemel reiken.

Daar aangekomen, zal de stoet zich vermengen met belangstellende Hagenaars die naar Van Dongen en Gelderblom hopen speciaal naar dit onderdeel komen. Iedereen vormt een grote kring en er zullen bloemen worden gelegd; een geschenk van de nestrix van de joods-christelijke dialoog in Den Haag, Janneke van Beuzekom. Andere bloemen worden gelegd bij het andere herdenkingsmonument, de plaquette in de tuinmuur van de Nieuwe Kerk met de tekst 'Rachel weent om haar kinderen'.

Van Dongen: 'Deze jaarlijkse herdenking geeft een extra accent aan het karakter van Den Haag, dat een stad van vrede en recht wil zijn.'

Gelderblom: 'U merkt dat wij nergens het woord "holocaust" gebruiken, "brandoffer". Hoezo offer? Er zat toch geen goede bedoeling achter de vernietiging van de joden? Wij doen er alles aan om dat vreselijke woord er uit te krijgen.' ■

JAN GOOSSENSSEN

ZONDAG 1 MEI, 16 UUR, KLOOSTERKERK, TOEGANG VRIJ.

REPORTAGE 'De boel bij elkaar houden', dat deed Jan Eijken in de Schilderswijk en Transvaal. Hij nam afscheid van de Willibrordparochie, maar blijft in de regio.

JAN EIJKEN HEEFT MET EEN SYMPOSIUM afscheid genomen als pastoraal werker van de Willibrordparochie in de Schilderswijk en Transvaal. Hij vertrekt naar Scheveningen en Midden-Delfland.

Het is een drukte van belang in het gebouw aan de David Tenierslaan, waar vele bekenden Jan Eijken de hand drukken. Een Braziliaanse parochiaan omschrijft de spilfunctie van de scheidende pastor: 'Hij heeft alle culturen

een beetje bij elkaar gebracht hier. Er zijn natuurlijk ook meningsverschillen.' Die zijn er zeker in deze wijken, waar de verscheidenheid aan culturen regelmatig voor wrijvingen en misverstanden zorgt. Jan Eijken (56) beschouwde zich twaalfeneenhalf jaar lang als 'bruggenbouwer' en 'verbindingpersoon'. Niet alleen tussen de verschillende nationaliteiten in zijn parochie, ook tussen alle mogelijke soorten buurtbewoners.

Nederigheid

Eijken liet zich er niet op voorstaan. 'Hij heeft een Franciscaanse spiritualiteit', stelt Johan Miltenburg, pastor van de Willibrordparochie. 'Nederigheid, beschikbaarheid, je niet op de voorgrond plaatsen. Bij uitstek geschikt om conflicten en spanningen te beslechten.' Zuster Vera, een andere collega: 'Hij was altijd even vriendelijk.' En: 'Eerst twijfelde Jan of hij het aankon, dat gevoel van saamhorigheid overbrengen.'

'Hij stond bekend als Mister Multicultureel', betoogt Miltenburg. De scheidende pastor smeedde Portugeestaligen uit Zuid-Amerika en Afrika, Engels- en Franssprekende Afrikanen, Surinamers, Antillianen en Nederlanders aaneen tot één enkele Willibrordparochie. 'Om samen met elkaar katholiek Den Haag te zijn', zoals secretaris Gerard van Dommelen het samenvat. Daarnaast zocht Eijken contact met moskeeën en zette hij gespreksgroepen met imams op, in de tijd dat de Hofstadgroep in het Laakkwartier en vermeende Taliban in de Schilderswijk het nieuws in een knellende greep hielden.

Polonaise

'De wijk omhoog krijgen', is wat jeugdleider Rachid Touzani van welzijnsorganisatie Zebra samen met Jan Eijken nastreefde. 'We praatte over verschillende soorten problematiek en hoe we eruit moesten komen.' Moeilijke jongeren op het Teniersplantsoen bijvoor-

beeld, die zich volgens Touzani nu al meer dan een half jaar koest houden. 'Ik zocht gezamenlijk met Jan naar een oplossing. Hij weet de gemeentelijke wegen, waar we projecten konden aanpakken. Jan bood altijd zijn hulp aan. Hij is iemand die rust bij zich draagt, glimlachend. We hebben er weinig zoals hij. Hij is een engeltje op de fiets.' Zo'n engeltje dat op zijn afscheidsavond meedanst in een vrolijke Afrikaanse po-

'Hij stond bekend als Mister Multi-cultureel'

lonaise en onverwachts achter de drumkit plaatsneemt voor een overdonderende solo, dat ook. Met het zweet nog op het voorhoofd noemt Eijken zijn opstelling 'een fundamenteel pastorale attitude'. 'Ik wil het verhaal van de ander centraal laten staan. Ik vind het belangrijk te investeren in zwakkere wijken, in plaats van ze af te kraken. Als kerk moet je een positieve rol in de samenleving hebben.'

MATTHIJS TERMEER

Pastor Jan Eijken neemt drummend afscheid Een engeltje op de fiets

Jan Eijken op zijn afscheidsavond in Multicultureel Ontmoetingscentrum Heilig Hart.

IN - DRUK MET VUUR SPELEN

VURIGE TONGEN, EEN GEWELDIGE GEDREVEN wind en spreken met woorden die door mensen uit alle windstreken verstaan worden. Wie een beetje thuis is in de bijbel herkent er het verhaal in van Mozes, die op de berg Sinaï de 'Tien woorden' ontvangt. Vuur, storm en woorden die volgens een rabbijnse overlevering in zeventig talen gegeven werden. God gunt zijn woorden, hoe in vrijheid te leven, immers aan alle mensen.

Pinksteren is het feest van de vrijheid. Zonder woorden die de weg wijzen eindig je in onvrijheid. Vrijheid daalt niet als regen over mensen neer, maar die gun je elkaar. Het was voor mij een echt een ontdekking – openbaring? – hoe wezenlijk taal in dat proces is.

Was het niet de taal die ooit een nieuwe wereld voor je aan het licht bracht? Stamelend begon het – bij mij –, met 'Aap, noot, Mies'. Allengs werd het een wereld waaruit ik niet meer weg te slaan was. Ten slotte had ik alle boeken van de (lagere) schoolbibliotheek gelezen, behalve die die volgens de hoofdonderwijzer 'niet geschikt' voor mij waren. En ik herinner mij nog de boekenkast met glazen deuren ervoor bij een 'rijke' oom. Wat wilde ik graag in zijn schatten doordringen! Van een buurvrouw kreeg ik alle deeltjes van Karl May en weken vertoefde ik op de wijde prairies. Daar kan geen 'tweet' tegenop. Op de 'Bijbelclub' hoorde ik als vijfjarige de bijbelverhalen voor het eerst. Tot de huidige dag herinner ik mij het afgrijzen dat mij vervulde toen ik hoorde over de man die neergeslagen werd op een eenzame

weg. En dat er mensen zomaar doorliepen, zonder hem te helpen! Waarschijnlijk schokte het mij meer dan de beelden van de verwoestingen in Japan mij nu doen. Reiken woorden soms dieper dan beelden? Veel 'beelden' van mijn verleden draag ik niet mee. Maar er zijn wel veel woorden en verhalen gebleven. Mijn juf van de eerste klas, ik weet niet meer hoe ze eruit zag. Maar wat luisterden we ademloos naar Abeltje, de liftboy die een reis maakt in die verre, vreemde wereld.

Woorden, liederen, je draagt ze een leven mee. Zoals die man die mij in het bejaardentehuis bij zich liet roepen. Hij had 'er nooit wat aan gedaan', maar de woorden lieten hem niet los. Het lied dat moeder voor hem zong toen hij klein was: *Daar ruist langs de*

wolken een lieflijke Naam. Of ik het niet gek vond dat hij zich alsnog op die Naam wilde verlaten. Het was een heuse bekering, maar zonder te verloochenen waarvoor hij geleefd had. In de aula klonken op zijn verzoek *Daar ruist* en het socialistisch strijdlied *De Internationale*. De organist had er minder moeite mee dan sommige familieleden.

In deze tijd van tweets en mails is het zaak je te realiseren wat voor diepe indruk woorden kunnen achterlaten. Steeds beter begin ik te begrijpen waarom Jezus zei dat van elk woord verantwoording gevraagd zal worden. Goed te beseffen dat je, in de kerk en daarbuiten, met vuur speelt. Woorden, ze verwonden en bevrijden.

ROB VAN ESSEN

advertenties

P.J. de Groen
KLOKKENMAKER

Reparatie aan alle soorten klokken.
Billijke prijzen door rechtstreeks van atelier.
Klokken worden gehaald en terug geplaatst.

070 – 511 4250
NARCISLAAN 28 WASSENAAR

Engelen & Spoor
UITVAARTVERZORGING

Gericht naar uw persoonlijke wensen

Verzorgen en hulp bij verzekeringen en deposito's

Diverse uitvaartcentra beschikbaar, o.a. 'Sorghvliet', Groot Hertoginnelaan, 's-Gravenhage

Kantoor
Jan van Nassaustraat 110, 's-Gravenhage

Tel. (070) 350 7000
(dag en nacht)

info@engelenenspoor.nl www.engelenenspoor.nl

Gilde SamenSprak

Leuk vrijwilligerswerk!

Gilde SamenSprak heeft enthousiaste vrijwilligers nodig die een uur per week willen praten met een nieuwe Nederlander die onze taal beter wil leren spreken. Hiervoor is geen speciale opleiding of ervaring vereist.

Heeft u belangstelling?
Mail dan naar: samenspraakdenhaag@gmail.com of kijk op www.gildeddenhaag.nl
U kunt ook bellen naar het bureau van het Gilde Den Haag 070 356 12 81 (ma. t/m vr. 9.30 - 12.30 uur)

Als u zich aanmeldt zoeken wij voor u een taalmaatje dat bij u past en bij u in de buurt woont.

Als Van Duijne het hangt, dan sluit 't

P.J. van Duijne

BADHUISSTRAAT 137-139 • 2584 HG SCHEVENINGEN • Tel. 070 - 3559558
WEBSITE: www.PJvandyne.nl EMAIL: PJ_van_duyne@hotmail.com

Een bekende naam... Een vertrouwd gezicht... door jarenlange ervaring met stijlvolle, klassieke, traditionele, eigentijdse en kerkelijke uitvaarten

24-uurs dienstverlening in de hele regio
070 - 335 03 97

De Silvestraat 182 - 2593 VC Den Haag
edward@vanderhelm-uitvaartzorg.nl
www.vanderhelm-uitvaartzorg.nl

Van Der Helm
uitvaartzorg

Voor de persoonlijke zorg en aandacht die een uitvaart verdient

Uitvaartzorg • Nazorg
Wilsbeschikking • Verzekeren • Deposito

Doel: polarisatie overstijgen Manifest wil moreel leiderschap kerken

Een groep predikanten uit de Protestantse Kerk in Nederland roept in een manifest op tot nieuw 'moreel leiderschap'. Onder hen is de Haagse predikant Axel Wicke (Bergkerk/Bethelkapel).

FOTO: ROGIER CHANG

Axel Wicke, een van de initiatiefnemers van het manifest.

DOEL VAN HET MANIFEST IS HET te boven komen van de polarisatie in de samenleving, die zich onder andere uit in het publieke debat over de islam.

Een landelijk beraad, eind vorig jaar in Huissen, is uitgekomen in de verklaring 'Predikant en populisme; voorbij hitte, kilheid en lauwheid', die onlangs is gepubliceerd.

De predikanten hebben vijf aanbevelingen geformuleerd, voor henzelf en voor hun beroepsgenoten. Deze aanbevelingen moeten ertoe leiden dat ze vaker de boer opgaan om de kern van de joods-christelijke boodschap uit te dragen. Die boodschap is voor hen 'een verhaal van solidariteit, mededogen en leven in verbondenheid'.

De verklaring: 'Wat niet kan, is dat wij

met onze traditie tot pion worden gemaakt van rechts (partij)politiek populisme. Wat bestreden moet worden is onverdraagzaamheid, aanzetten tot haat en geweld en alles wat in strijd is met de universele rechten van de mens. Of dat nu op islamitische, christelijke of atheïstische grondslag gebeurt.'

Bemiddelende rol

De predikanten zien het als hun rol relaties tussen mensen te leggen. 'We doen er goed aan onszelf zichtbaar te maken als gesprekspartner, ook buiten

de context van de kerk.' Ze pleiten ervoor dat de kerk vaker dan tot nu toe een bemiddelende rol speelt bij maatschappelijke problemen, 'daar te zijn waar de mensen zijn'. De hitte van het maatschappelijk debat 'kan worden omgezet naar warmte'.

De huidige polarisatie in de samenleving, toegespitst op de publieke controverse over de islam, kan volgens de predikanten worden gepareerd door een nieuw soort leiderschap, waarbij ze 'The Fifth Discipline' van leiderschaps-

'Alle haat en onverdraagzaamheid bestrijden'

denker Peter Senge als voorbeeld nemen. Echte leiders zijn mensen 'die de werkelijkheid zien als een bondgenoot, niet als hun vijand'.

VOLLEDIGE TEKST:
WWW.KERKINDENHAAG.NL

Verdeelde reacties op brief over populisme 'Kerk mag nooit dienstbode van de politiek worden'

OPINIE Haagse predikanten zijn verdeeld over de brief van 'het beraad van Huissen' over populisme en toenemende polarisatie in de samenleving. *Kerk in Den Haag* vroeg enkele reacties.

ROB VAN ESSEN, PREDIKANT IN HET LAAKWARTIER, moest bij het lezen van de brief denken aan zijn oude leermeester Arie Spijkerboer. 'Er is een verschil tussen op de kansel en onder de kansel. Bij een preek is geen weerwoord mogelijk, maar je kunt wel later een gesprek organiseren. Daarom is het uitkijken dat je jouw politieke overtuiging gelijk stelt aan het evangelie.'

Van Essen heeft er daarom ook een probleem mee als predikanten zich zouden moeten ontpoppen als 'moreel leiders'. 'Als zeven predikanten bij elkaar zitten, heeft dat niet meteen moreel gezag.' Hij maakte het dilemma in de jaren tachtig aan den lijve mee, tijdens acties tegen kernbepanning. Van Essen

dat zou in het Benoordenhout ook niet geaccepteerd worden. Ze willen daar niet elke zondag een moralistisch verhaal, dat wordt zo zedenprekerig. Een enkel keertje kan, maar dan wel graag op een beschaafde manier.'

Van Dongen is het met de briefschrijvers eens dat de kerk actiever kan zijn. Maar het openstellen van de kerk voor de buurt en voor debatten – zoals in de brief geopperd wordt – is volgens hem een open deur. 'We hebben dat al vaak gedaan, maar wat als er dan niemand komt? De kerk kan niet open genoeg zijn. Maar hoe breng je dan dat authentieke christelijke geluid? Daar worstel ik mee.'

Juiste toon

Ds. Jan Eikelboom (Vruchtenbuurt) zegt inmiddels de juiste toon gevonden te hebben, om mensen aan het denken te denken. 'Ik kom gewoon met de vermanende vinger. Pas op waar we mee bezig zijn. Het harde klimaat in ons land baart me zorgen. We dragen met zijn allen de verantwoordelijkheid voor de samenleving.' De kerk moet zich niet mengen in het politieke debat, maar de ideologische kant belichten. 'Het gaat om de waarden. Bij een doopdienst heb ik bijvoorbeeld het thema soberheid genoemd. Hoe blijf je staande in een maatschappij vol materialisme? Hoe maak je kinderen daar weerbaar in?' De Bosbeskpel organiseert rond verkiezingen discussies met gemeenteleden over geloof en politieke keuzen.

De Muur

De opstellers van de brief hebben al veel reacties ontvangen. Axel Wicke van de Bergkerk/Bethelkapel hoorde bij de initiatiefgroep en is blij dat de discussie op gang is gekomen. Hij was vooraf bang dat zijn oproep zou worden uitgelegd als een anti-Wilders actie. 'Terwijl het toch veel verder gaat dan dat. Wat gaat er schuil achter die denkbeelden?' Wicke komt uit Duitsland, waar de kerk al langer maatschappelijke standpunten inneemt. Zo groeide de burgerbeweging in Oostduitse kerken uit tot een kracht, die in 1989 mede de stoot gaf tot de val van de Muur. 'In Nederland is de politieke rol van de kerk een nieuw onderwerp. Er zijn boeken over

was bereid zijn naam onder een petitie te zetten. Maar de actievoerders stonden erop dat er 'dominee' voor stond. Dat weigerde hij. Verder lijkt de oproep van de groep op een oude zendbrief. 'Dat is fout. Statements moeten niet van bovenaf komen maar vanuit de gemeente.'

De discussie over de politieke rol van de kerk is volgens hem niet nieuw. Premier Wim Kok wond zich op toen bisschop Muskens had gezegd dat armen desnoods een brood mogen stelen. Van Essen: 'De kerk mag nooit de dienstbode worden van de politiek.'

Beschaafd

Ds. Casper van Dongen (Benoordenhout, Archipel) heeft, putend uit tientallen jaren ervaring, één les voor de tobende collega's: schoenmaker, hou je bij je leest. 'Stelling nemen tegen verruwing, tegen de verdomming van de samenleving, de ongenueerde meningen, dát is onze opdracht. Maar dat is iets anders dan een politieke rol spelen. Ik ga niet op de barricades,

rouwverwerking, en hoe om te gaan met zieken. Maar de kerk en maatschappelijke verhoudingen, dat is hier nieuw.'

Een van zijn aanbevelingen is dat predikanten meer ontmoetingen moeten organiseren, ook interreligieuze. Hij merkte hoe verrassend dat in de praktijk kan uitpakken. 'Tijdens een adventsmaaltijd stond er ineens een Marokkaan voor de deur. Hij zei: ik heb honger. De mensen schrokken en ik hoorde: "Wat doet die man hier". Ze maakten toch ruimte en na vijf minuten raakten ze met hem in gesprek. Hij bleef nog lang en het werd erg gezellig.'

Gelukkig is het niet alleen 'populisme, hitte, kilte en lauwheid' wat de klok slaat. Rob van Essen haalt glimlachend een oude Chinese wijsheid tevoorschijn. 'Ik steek liever een kaars aan in de duisternis, dan dat ik duisternis vervloek.'

HANS HEMMES

Mexico, rijk land met veel armoede

Eigen cultuur behouden met biologische mango's

ACHTERGROND De Voorburgse socioloog Wim Gijsbers werkt in de missie, in Mexico. Voor *Kerk in Den Haag* beschrijft hij wat hij doet. Hij hoopt op bijval.

DAGELIJKS TREKKEN HONDERDEN Midden-Amerikaanse jongeren over de hoofdweg die heel Latijns-Amerika doorkruist. Het is een eenrichtingsverkeer, op weg naar de VS, meer dan drieduizend kilometer verderop. Iedereen weet dat hun leven onderweg risico loopt. In december werden vijftig jongeren ontvoerd, op dertig kilometer van Zanatepec. Voor vrouwen is het risico des te groter, omdat politieagenten misbruik maken van hun macht. Regelmatig komen ze de kerk van Zanatepec binnenvlucht, want daar zijn ze veilig.

Boerencentrum

Zanatepec zelf is een rustig dorpje. Ruim vijftien jaar geleden is Cecaci daar opgericht. Dit eenvoudige maar mooie boerencentrum is door buurtbewoners en leden van een christelijke basisgroep gebouwd, met hulp vanuit Westervoort en het Centraal Missie Commissariaat.

Vorbijgangers vluchten regelmatig de kerk binnen

Het is altijd een centrum van vrijwilligers gebleven, bedoeld om jongeren een alternatief te bieden, opdat ze niet migreren naar de VS. Cecaci is voortgekomen uit het pastorale werk van het bisdom Tehuantepec, gelegen in de zuidelijke staat Oaxaca, een kleurrijke staat, met zestien verschillende indiaanse volken en de grootste biodiversiteit van Mexico. Maar de inwo-

ners behoren ook tot de armste van het land. De regeringen tonen weinig belangstelling voor de eeuwenoude culturen, die eens tot de ontwikkeldste ter wereld behoorden.

Grote Droom

De meerderheid van de bevolking woont

in Mexico-stad – op 750 kilometer afstand – en in de VS, waar ze haar cultuur beter bewaart dan thuis. De migranten weten wat ze missen, maar de achterblijvers zien alleen de goede kant van de Grote Droom. De *American Way of Life* dringt op en holt de eigen culturen uit. Zelfs de landbouw is gericht op de VS. In en rond Zanatepec worden veel mango's, watermeloenen en papaya geproduceerd voor de export, met veel kunstmest en pesticiden. In de oogsttijd is er werk.

Daarbuiten niet. Veel boeren hebben geen of weinig grond, en zijn al blij als ze ergens een dag kunnen werken voor zes euro. Dat is Mexico, een rijk land met veel armoede.

Cecaci houdt de bevolking een spiegel voor. In de tientallen christelijke basisgroepen die er in de jaren tachtig opkwamen in Zanatepec hebben de mannen en vrouwen hun onderlinge solidariteit getoond en gezocht naar alternatieven die hun eigen cultuur respecteren. Dat proberen ze met jongeren te delen. Er is een gezondheidscentrum. Daarnaast zijn er een boomgaard met biologische mango's, een keuken om mango om te zetten in jam, een akker voor biologische landbouw om jong en oud te leren gezond te produceren en sinds twee jaar is er een eigen dorpsradio waarop mensen hun eigen verhalen kunnen vertellen. Want

in deze tijden van crises beseffen ze eens te meer dat ze op hun eigen krachten moeten vertrouwen. ■

WIM GIJSBERS

Een werknemer in de boomgaard.

Het dorpje Zanatepec waar het centrum Cecaci is opgericht.

'Missie in Mexico' zoekt contact in Den Haag

In 1989 vertrok Wim Gijsbers naar Mexico, uitgezonden door het Centrale Missie Commissariaat (nu: Mensen met een Missie, MM) van de rooms-katholieke kerk, en trouwde met de Mexicaanse antropologe Virginia Alejandre. Sinds 2001 is hij adviseur van Cecaci. Hij schreef tien boeken over sociale en milieuthema's.

Hij hoopt dat (kerkelijke) groepen in Den Haag net als hij getroffen worden door de initiatieven die in 'zijn' boerencentrum opbloeien. Belangstellenden kunnen contact met hem opnemen via *Kerk in Den Haag*.

Willem Jansen en Heleen Joziase in Den Haag

Willem Jansen en Heleen Joziase komen in juni een paar weken naar Nederland. Ze zijn vanuit de Lukaskerk als zendingswerkers uitgezonden naar Kenia. Daar werken ze aan de theologische faculteit van de St. Paul's University te Limuru. Willem als docent islam en religiewetenschappen en Heleen als onderzoeker en docente systematische theologie. Op zondag 5 juni gaan ze voor in de Lukaskerk. Ze blijven tot 26 juni.

Haagse Witte Pater in Afrika:

'Ik vind mijn keuze zo gek nog niet'

ACHTERGROND Een Haagse parochiaan werkt als Witte Pater in Afrika. Hij komt regelmatig met verlof.

FERDINAND VAN CAMPEN IS MISSIONARIS in Ejisu, in Ghana. Jaren geleden heeft hij zich verbonden aan de Missionarissen in Afrika, beter bekend als de Witte Paters. In zijn parochiekerk, de kerk van de H. Familie aan het Kamperfoelieplein, is hij priester gewijd. Korte tijd daarna vertrok hij naar verre streken.

Eerst werkte hij in Brazilië als coach om jongelui uit te nodigen en voor te berei-

den op een leven als missionaris in Afrika. Omdat deze arbeid op een gegeven moment niet meer voldoende resultaat had, is hij ermee gestopt. Zoals bij veel organisaties is ook bij de Witte Paters gebrek aan menskracht het grote probleem. Van Campen is de enige Nederlandse Witte Pater die jonger is dan zestig jaar. Hij hoopt dat hij niet de laatste Nederlander is, want zelf vindt hij zijn keuze zo gek nog niet.

Enerverende tijd

Begin 2007 begon Van Campen in Ejisu in het seminarie van de Witte Paters.

Daar studeren zo'n dertig jonge mannen uit Ghana, Nigeria en Burundi die Missionarissen van Afrika willen worden. Ze verblijven er drie jaar voor ze vertrekken naar elders om hun opleiding te vervolgen.

Het is voor studenten en staf een enerverende tijd. Verschillende culturen, nationaliteiten en talen bestaan er naast elkaar. De studenten hebben een afwisselend en veeleisend programma. De studie omvat vooral filosofie, en daarnaast Frans, Engels, sport, manual work, gebed en apostolaat.

Af en toe krijgt Van Campen bezoek uit Nederland. Zo kwam zijn moeder eens met een nicht en haar man. Ze gaven de studenten kooklessen en leerden ze brood, pizza en cake bakken. Het was voor iedereen een prachtige ervaring.

Het contact met de Haagse parochie is altijd gebleven, ook doordat zijn ouders er nog steeds wonen. Om de paar jaar komt hij met verlof. Hij is dan regelmatig in de kerk aanwezig, dikwijls als voorganger, maar ook als lid van de geloofsgemeenschap. Bij die gelegenheden vertelt hij enthousiast over zijn werk in de missie.

Waarschijnlijk komt Van Campen de komende zomer weer naar Den Haag.

CLAARTJE VINKESTEIJN

BIJBELS QRS ZENDING EN MISSIE

De bijbel staat vol woorden. Gedurende de geschiedenis heeft de mens, de kerk, die woorden een eigen leven ingeblazen. En er worden aan toegevoegd, die bij nader inzien helemaal niet in de bijbel staan.

EEN VROUW VERTELDE MIJ HET VOLGENDE VERHAAL – IK MOCHT ER hier over schrijven. Zij heeft twee kleinkinderen. Elke week past ze één dag bij hen op. Pas geleden legde ze een van de twee in bed.

Hij pakte het gouden kruisje dat ze aan een kettinkje draagt.

'Wat heb jij daar?', vroeg hij.

'Een kruisje', zei zij.

'Waar heb jij dat voor?'

Zij gaf het eerste antwoord dat in haar op kwam.

'Dat is een teken dat ik van God houd, en van Jezus.'

'O', zei de jongen. 'Lees je me nog een verhaaltje voor?'

Later op de avond dacht ze terug aan dit moment. Het zat haar niet lekker. Vreemd genoeg had ze juist de laatste tijd, nu ze ouder werd, meer vragen bij haar geloof. Als ze eerlijk was geweest, had ze tegen haar kleinkind gezegd: 'Ik weet het niet. Ik draag het al heel lang. Het

heeft te maken met God. Maar op dit moment weet ik niet zo goed wie dat is...' Ze vroeg zich af, of het met haar eigen ouders te maken had, dat zij dit niet gedaan had. Die hadden haar immers vroeger geleerd dat je als christen een zending had. Je moest, waar je maar kon, je geloof doorgeven.

Haar verhaal deed me denken aan een anekdote die ik lang geleden van iemand anders hoorde. Hij was in de periode vlak na de oorlog in de vakantie leider van NCSV-kampen. Elke leider had een tent met acht jongens, voor wie hij verantwoordelijk was. Op een keer zat er een jongen in zijn groep, met wie van alles aan de hand was. Hij had het erg met hem te doen.

Toen hij op zondag een preekje moest houden, richtte hij zich in gedachten speciaal op die ene jongen. Dat zou toch mooi zijn, dacht hij, als ik dit kind iets zou kunnen meegeven, waar het wat aan heeft in zijn problemen. Aan het einde van de week kwamen alle jongens hem groeten.

De moeilijke jongen bleef even langer staan, en zei: 'Ik wilde u nog heel erg bedanken...'

Hij dacht: nu gaat het kind zeggen dat hij veel aan mijn preek gehad heeft!

Maar de jongen zei: 'Ik wilde u nog bedanken, voor wat u tegen me zei, die ene keer, toen we aan het voetballen waren, weet u wel? Daar heb ik veel aan gehad!'

De man wist echt niet meer wat hij toen voor bijzonders gezegd had.

Ik leer iets van deze twee verhalen, als het gaat om het bijbelse begrip 'zending'. Dat is niet jezelf overschreeuwen. Maar in alle vrijmoedigheid laten zien wie je bent, in verhouding tot God en de mensen. Vermoedelijk zal de kleinzoon van de vrouw over wie ik begon later tegen haar zeggen: 'Ik heb er zoveel aan gehad, wat je tegen me zei, die ene keer, toen we in de dierentuin waren, weet je nog wel?'

En dan zal ze echt niet meer weten, wat dat was...

MARGREET R. KLOKKE

Margreet Klokke, predikant van de Kloosterkerk, schreef samen met Trinette Verhoeven deze theologische rubriek. Dit was de laatste aflevering van Margreet Klokke. Beiden geven het stokje over. De volgende keer schrijft Dolf Tielkemeijer voor het eerst.

Protestantse Kerk, kerken per stadsdijk

Main table with 12 columns: Stadsdijken, Kerkgebouwen, Tijd, zondag 1 mei, zondag 8 mei, zondag 15 mei, zondag 22 mei, zondag 29 mei, Hemelvaart 2 juni, zondag 5 juni, Pinksteren 12 juni, zondag 19 juni, kerkendag 26 juni. Contains detailed service listings for various churches and districts.

Kerken in overige categoriën

Table listing churches in other categories with columns similar to the main table, including sub-headers like 'PKN-kerken voor de hele stad' and 'Overige kerken voor de hele stad'.

Advertisement for Lucardie & De Visser Advocaten, featuring a stylized logo and contact information: Burg. Marijnenlaan 123, 2585 DV Den Haag, 070 - 363 00 76.

Kerken met vaste gegevens voor elke zondag

Summary table of church services with columns: Anglican Church, American Prot. Church, Oud-Katholieke kerk, Het Apostolisch genootschap, Baptistengemeente, Genootschap der Vrienden - Quakers, Leger des Heils.

Rooms-katholieke kerken, Nederlandse weekendvieringen, zie verder www.vliethaghe.nl

Table listing Roman Catholic churches and their weekend services, including details like 'Centrum, Parkstraat 65a', 'Schilderswijk, Hoefkade 623', etc.

Additional church service information and contact details: 'Doordeweekse diensten', 'Evang. Lutherse Kerk', 'Zorgvlietkerk', 'Bethelkerk Th. Schwenckestraat', and contact for 'Samenstelling: Kerkelijk Bureau Protestantse Gemeente'.

‘Lui’ orgel klinkt weer als nieuw

NIEUWS Het orgel van de Elandstraatkerk in het Zeeheldenkwartier is gerestaureerd.

DE ELANDSTRAATKERK, AAN HET eind van de negentiende eeuw gebouwd in het toenmalige uitbreidingsplan Veenpolder, is met zijn twee kloke torens duidelijk herkenbaar in het silhouet van Den Haag. Vóór dit gebouw stond er vanaf 1877 een hulpkerk. In 1892 bouwde N. Molenaar de huidige kerk, die zou gaan dienen als onderkomen van de parochie Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen.

Nauwelijks bespeelbaar

Zoals zo vaak moest de nieuwe kerk nog even wachten op een orgel. Dat kwam er pas in 1906. Die tijd van wachten heeft geen half werk opgeleverd. Er kwam een groot instrument, gebouwd in een neogotische, gebeeldhouwde kast, met niet minder dan veertig registers (zelfstandige pijpenrijen). Het orgel beschikt over drie klavieren en

een fors gestructureerd pedaal. Het instrument werd, aan de torenzijde, maar liefst twee galerijen hoog, als het ware tegen het vijfendertig meter hoge dak aangedrukt. Het is gemaakt door de uit Roermond afkomstige orgelbouwers Gebr. Franssen, die tien jaar eerder in hun woonplaats een soortgelijk instrument gebouwd hadden. Men paste in die tijd graag een nieuw systeem toe, de zogenaamde pneumatische tractuur. Anders dan in de klassieke orgelbouw werd hierbij de verbinding tussen toets en pijp tot stand gebracht door winddruk. Dit inmiddels al lang weer verlaten systeem leverde een ‘lui’ orgel op, omdat de winddruk nogal wat vertraging opleverde. Belangrijke reparaties moesten daarom herhaaldelijk worden uitgevoerd. Met weinig resultaat, de laatste tien jaar was het orgel ondanks inspanningen van velen nauwelijks meer bespeelbaar.

Nieuwe luisterervaring

Gelukkig is daar nu een eind aan geko-

Eerste bespeling

Zondag 15 mei om 10 uur klinkt het orgel voor het eerst tijdens een eucharistieviering. Om 13.30 uur wordt het ingespeeld door technisch adviseur Ton van Eck en de eigen organist Ed van Aken. Verder worden gedurende de zomer concerten gegeven door belangrijke organisten. Op 24 juni speelt Leo van Doeselaar. Na afloop presentatie boek *Limburgse orgelcultuur in de Hofstad*.

WWW.EDVANAKEN.NL

men. Mede dankzij de Stichting Orgel Elandstraatkerk onder de onvermoeibare leiding van de organist-titulaire Ed van Aken, heeft het orgel een complete restauratie ondergaan. Die is uitgevoerd door Adema's Kerkorgelbouw uit Hillegom, gespecialiseerd in dit type orgel. Dankzij hun grondige aanpak is het orgel in grote lijnen teruggebracht naar de oorspronkelijke situatie uit 1906. Voor de huidige generatie betekent dat dus een nieuwe luisterervaring.

HENK LEMCKERT

Kunst in Laak

Schildersgroep Vliethaghe exposeert in de Laakkapel, Deimanstraat 7. Opening 18 mei 15 uur, daarna elke woensdag open tussen 14 en 16 uur. Verder zondag 12 juni, tijdens het Pinksterstraatfeest van 12-14 uur.

Dit schilderij heet *Vrouw in blauw*, door Sophie Korving. Studie naar het werk van Gerard van de Weert.

Rebel Johannes van het Kruis:

‘Niet hebben, maar zijn’

AGENDA Een rebelse mysticus, zo wordt Johannes van het Kruis genoemd op de site van de Antonius Abt-parochie.

DAAR IS BINNENKORT EEN LEZING over deze zestiende-eeuwse Spaanse karmeliet. Johannes van het Kruis ergerde zich aan het moreel van zijn medebroeders en richtte een nieuwe tak van hun orde op. Johannes werd gevangengenomen door andere karmelieten en in een donkere kerker voelt hij zich in eerste instantie verlaten door God. Maar net als zijn wanhoop een dieptepunt bereikt, ervaart hij Gods aanwezigheid. Dit inspireerde hem tot het schrijven van mystieke poëzie. Na zijn vlucht schrijft hij commentaren op zijn gedichten. Het thema van Johannes' geschriften is de eenwording van de mens met God. God is overtreffend anders dan wat of wie ook, zo stelt hij. Daarom is God

zo on-(be)grijpbaar, en lijkt hij zo afwezig. Maar juist door zijn goddelijk anders zijn, is God als geen ander de mens nabij. Het besef van godverlatenheid zuivert de mens van alles wat de vereniging met God in de weg kan staan: de zekerheden van de zintuigen en van het verstand, Godsvoorstellingen, geloofswaarheden en menselijke projecties. Aan zo'n zuivering kun je werken, aldus Johannes, maar vaker nog overkomt het de mens. 'En dan moet blijken of hij God kan liefhebben zoals hij "is". Daarvoor moet alle houvast in het "hebben", het bezit, verdwenen zijn. Pas dan kan men opnieuw ontvangen, pas als men geheel ontkleed is, kan men opnieuw bekleed worden.'

MARGOT C. BERENDS

DONDERDAG 26 MEI, 20 UUR, LEZING DOOR PASTOR JOHN BATIST, PAROCHIE H. ANTONIUS ABT.

Nieuw boekje Hans Richter

Woorden voor wat je ten diepste raakt

AGENDA In mei verschijnt een nieuw boekje van Hans Richter: *Voorbij het denken*.

HANS RICHTER IS AL JAREN VERBonden met en geïnspireerd door het avondgebed in de Zorgvlietkerk (Statenkwartier), dat geënt is op Taizé. Hij houdt lezingen over de stilte, over teksten van gelovigen en mystici als Meister Eckhart en Dag Hammarskjöld. Hij organiseert kloosterweekenden en schreef eerder twee boekjes met gebeden en teksten ter overdenking. Richter probeert in korte teksten woorden te vinden voor 'dat wat het denken overstijgt, wat ons verstand te boven gaat'. Hij schrijft in de inleiding: 'Wat je in je leven het diepste raakt, is het moeilijkst onder woorden te

brennen. Dat geldt het allermeeest voor onze relatie met de Bron van het bestaan. Wie geraakt wordt door het geheim van het bestaan, weet zich geplaagd tegenover een werkelijkheid die onze menselijke maat te boven en te buiten gaat. Het geraakt worden door het geheim, is de ervaringsmatige kennis van God, de directe en onmiddellijke bewustwording van Gods aanwezigheid. Voorbij het denken is een poging om woorden te vinden voor wat ieder mens – vroeg of laat – ten diepste raakt.'

BOEKPRESENTATIE VRIJDAG 27 MEI, 16.30 UUR, KLOOSTERKERK. MET DS. MARGREET KLOKKE EN STIENEKE KAMP, BLOKFLUIT.

MARGOT C. BERENDS

Werk in uitvoering aan het Elandstraatkerkorgel.

Mei-activiteiten in Maranathakerk

DE MARANATHAKERK, GELEGEN op het terrein van de Atlantikwall uit de Tweede Wereldoorlog, grijpt deze historische locatie voor het tweede jaar aan om zich begin mei te

Maarten van Rossem.

profilieren als 'symbool van vrede, hoop en geloof in de toekomst'. De kerk, na de oorlog geschonken door de internationale gemeenschap, ziet zich als 'plaats bij uitstek om de oorlog te herdenken en de bevrijding te vieren'.

Op de avond van dodenherdenking, 4 mei, kunnen buurtbewoners eerst in de kerk bijeenkomen voor een kort moment van bezinning met declamatie en muziek. Daarna wandelt het gezelschap naar het Haags herdenkingsmonument voor het Vredespaleis. Vorig jaar, toen deze wandeling voor het eerst werd georganiseerd, bleek de belangstelling

verrassend groot.

Op vrijdag 6 mei is de bekende historicus Maarten van Rossem te gast. Hij houdt een voordracht over de grote oorlogen van de twintigste eeuw en hun verbanden.

De meiweek wordt afgesloten op zondag 8 mei met een kerkdienst over het thema 'goed en fout, vroeger en nu'. 's Middags volgt een concert door het kamerkoor Ad Novum uit Voorburg met een gevarieerd programma van bevrijdingsliederen uit alle eeuwen.

WWW.MARANATHAKERK.DENHAAG.NL

VONDST

DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG

DE GROTE Ghanese jongen riep naar zijn klasgenote: 'Hé man, die Jezus van jou kan niks, want hij hangt steeds maar zo', en daarbij spreidde hij z'n armen en liet zijn hoofd opzighangen. Een andere jongen met Chinese gelaatstrekken moest erom lachen. Het Colombiaanse meisje dat was aangesproken reageerde meteen: 'Ja zeg, jij hebt toch iets met die Boeddha, en waarom is ie zo vet?' Nu moest de hele groep lachen. Ik ook.

We waren aan het wandelen in het Haagse Bos. Met 'we' bedoel ik een zogenaamde kansklas uit Amsterdam: jongens en meisjes die in de meeste gevallen nauwelijks een jaar in Nederland waren, al beter

Nederlands konden spreken dan de meeste Hage-nezen en slim genoeg waren om de havo te halen. Als ze de taal maar snel genoeg onder de knie kregen. En als ze maar gemotiveerd blijven. Want veel van die kinderen volgden in hun geboorteland het gymnasium, moesten hier een Nederlandstalige IQ-test doen en werden meteen teruggeplaatst naar het vmbo. Kom daar maar eens overheen. Ik liep met ze door het park om van hen te leren hoe je een park aantrekkelijk en veilig kunt maken voor jong en oud. Dit in het kader van een maatschappelijke stage die door de ANWB werd aangeboden aan hun school. Ik was voorbereid op flauwe opmerkingen, gedonder of stilzwijgen. In plaats daarvan na-

men ze hun opdracht heel serieus en inspecteerden ze het park met hun blocnootje en potlood in de hand. En hoewel ze vanuit hun culturele achtergrond gewend waren tussen de middag warm te eten, aten ze braaf de Hollandse lunchpakketjes met melk of – oh gruwel – karnemelk. Ook was ik diep onder de indruk van de kids van het Segbroek College. Weer in het kader van een maatschappelijke stage liep ik met ze door de wijk om zwerfvuil van de straat te halen. 'Aanval op afval' heette het project. Ik maakte de fout om ze naar de begraafplaats Oud Eik en Duinen te brengen. Alsof daar zwerfvuil te vinden is. Een van de kinderen vroeg of ze een vriendje mochten bezoeken dat daar

ligt. Een klasgenoot die afgelopen jaar zelfmoord had gepleegd. Met kalme volharding zochten ze naar de plek. En eenmaal daar brachten ze hem een stil en waardig eerbetoon. Hulde aan de kids van het Segbroek. Eenmaal terug op school hoorde ik een oudere vrijwilliger die ook een groep kinderen had begeleid, mopperen over de jeugd van tegenwoordig. Ik denk dat hij de enige was die niets had opgestoken van de maatschappelijke stage.

PAUL MAKKEN

DIT IS DE LAATSTE COLUMN VAN PAUL MAKKEN.